

התמודדות של אימהות עם פרידה וניתוק מילדיהן ביציאתם ללימודים

בישיבה בתנאי פנימייה

בלה סרור

תקציר

המחקר הנוכחי בוחן את ההתמודדות של אימהות עם פרידה מבניהן המתבגרים הצעירים והתמקד באימהות לבנים בגיל ההתבגרות המוקדם מן הקהילה הדתית לאומית בישראל, עם יציאתם של הבנים ללימודים מחוץ לבית בישיבה תיכונית בתנאי פנימייה. נקודת המוצא העומדת בבסיס המחקר היא שאימהות חוות את הפרידה ואת הניתוק ומושפעות מהם באופן משמעותי, וקשה יותר מהאבות, עקב מעורבותן הרגשית והמעשית הגבוהה בגידול ובחינוך ילדיהן.

ביציאתם של ילדים מהבית מאבדות האימהות את תפקידן החינוכי ואת תפקידן כסוכן חיברות ראשוני עבור ילדיהן, ובעל כורחן מעבירות את התפקידים האלה למערכות הישיבתיות. מכאן ואילך הישיבה והצוות החינוכי שבה אחראים על חינוך הבנים המתבגרים.

לימודים בישיבה מבודדים החניכים מהשפעות חיצוניות, כולל מערכת היחסים הפנים משפחתית, וממדרים במידה מסוימת את התערבות המשפחה בחיי הנער. לאחרונה ישנה מגמת התנגדות של חלק מהמשפחות לניתוק מילדיהן, והביטוי לכך הוא ביקוריהן התכופים, ולחץ מצד ההורים בוותר על שהיית הבנים בישיבה בתקופות החגים והשבתות.

במחקר זה נעשה שימוש בשיטת מחקר איכותנית באמצעות ראיונות עומק שחשפו את אופי החוויה ואת דרכי ההתמודדות של האימהות עם הפרידה.

ממצאי המחקר עלה, כי שינויים מבניים בישיבות בתנאי פנימייה עם שינויים חברתיים בתוך המערכת המשפחתית השפיעו על אופי ההתמודדות של אימהות עם פרידה מהבנים. נמצא, שאימהות חוות קשיים מסוימים בתהליך הפרידה אך חווית הפרידה היא בעוצמה נמוכה יותר מבעבר עקב שינויים אלה. עוד נמצא קונפליקט פנימי בקרב רוב האימהות שהצביעו על כך, שהיום מוציאים פחות את הילדים ללימודים מחוץ לבית ואין על-כך קונצנזוס חברתי בחברה הדתית-לאומית. עם זאת העומס הגדול על האימהות בגידול הילדים לצד בניית קריירה בשוק העבודה נמצא גורם מעודד להוצאת המתבגרים ללימודים מחוץ לבית, אבל מעלה גם רגשות אשמה מסוימים והרהור פנימי בכישלון תפקידן כ"אימהות טובות".